

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).
The article and any related published material are licensed under the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

УДК 811.161.2

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2026.39.5>

Світлана ГРИЦЕНКО, д-р філол. наук, проф.

ORCID ID: 0000-0002-2587-7525

e-mail: ap730518@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Ольга ВОРОНИНА, асп.

ORCID ID: 0009-0004-5994-6252

e-mail: o.voronina@school155.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

АБРЕВІАТУРИ ТА ВІДАБРЕВІАТУРНІ ДЕРИВАТИ ЯК МАРКЕРИ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ (2014–2025)

Вступ. Дослідження пов'язане з аналізом мовної ситуації в Україні 2014–2025 рр., яка була спровокована політичними, економічними, соціальними та культурними зрушеннями в розвої української держави. "Мовна війна" в Україні спровокувала спротив української спільноти маніпуляціям навколо мовних питань. Війна 2022 р. прискорила українізацію суспільства, сприяла розвитку неологізації та аббревіації української мови.

Методи. Застосовані загальнонаукові (індукція, дедуція, аналіз, синтез) та лінгвістичні (репрезентативного добору, описовий) методи.

Результати. Окреслено тематичні групи аббревіатур та відаббревіатурних дериватів, засвідчених у текстах різних стилів пошукової системи "Гугл": 1) мілітарна лексика, що виникла чи була актуалізована в українській мові у зв'язку із загостренням російсько-українських відносин, тяглістю і жорстокістю війни, яка докорінно змінила життя українців; 2) лексика адміністративно-територіальної сфери як засіб відображення ставлення суспільства до реформацийних змін; 3) інституційно-регламентована лексика, що відображає прагнення українського суспільства до розбудови комфортної, дієвої, демократичної держави зі справедливими цінностями; 4) лексика політичного дискурсу, що засвідчує активні зміни владних моделей та суспільно-політичних орієнтирів як у межах країни, так і на зовнішньополітичній орбіті; 5) тематична група лексики, яка номінує зрушення в освітній сфері.

Висновки. Сьогодні аббревіатури відіграють важливу роль у повсякденному житті, оскільки сприяють стандартизації мови наукових дискурсів та налагодженню фахової комунікації, заощаджують простір і час, актуалізують не закодовану інформацію, що покращує розуміння змісту повідомлення. Проаналізовані аббревіатури та відаббревіатурні деривати засвідчили неологізацію української мови внаслідок потужної трансформації українського суспільства у період 2014–2025 рр. Окреслення тематичних груп аббревіатур та відаббревіатурних дериватів підкреслює системність у неологізації лексики української мови. Дослідження засвідчило, що мілітарні аббревіатурні та відаббревіатурні неологізми є найбільш вираженою в кількісному вимірі тематичною групою. Активного розвитку зазнала й тематична група, яка об'єднала інституційно регламентовану лексику, що свідчить про прагнення українців до розбудови правової демократичної держави. Євроінтеграційні зміни в освіті, інтернаціоналізація освітнього простору сприяли активному розвитку тематичної групи навчально-освітньої лексики.

Ключові слова: лексема, неологізм, тематична група лексики, аббревіатура, ВАД (відаббревіатурний дериват), девіаційний вимір, дискурс (політичний, науковий).

Вступ

Революція гідності, основні фази якої тривали протягом листопада 2013 р. – лютого 2014 р., остаточно визначила суспільно-політичний вектор українців: відмова від тотального зросійщення й розбудова незалежної української траєкторії розвитку державної політики з урахуванням євроінтеграційних процесів.

Обраний для аналізу період характеризується паралельними трансформаціями політичних і мовно-культурних процесів у житті українського суспільства. У вересні 2014 р. було ухвалено Закон України "Про очищення влади", згідно з яким відбулася люстрація політичних структур та діячів (Закон України "Про ..., 2014). Також запроваджено реформи з декомунізації, децентралізації, створено незалежну Православну церкву України, підписано Угоду про асоціацію з ЄС.

Результатом тривалого в часі і складного з політичної точки зору процесу формування мовної політики в Україні стало ухвалення Закону "Про забезпечення функціонування української мови як державної" (у першому – 4 жовтня 2018 р. та другому – 25 квітня 2019 р. читанні), повна реалізація норм якого передбачена до 2030 р.

На жаль, мовне питання в Україні було і лишається дражливим, оскільки тривалий час політична еліта держави у гонитві за прихильністю електорату спекулювала поняттями *державна мова*, *рідна мова*, *загальноприйнята мова*, *регіональна мова*, *загрожувана мова* і т.д. (зокрема, варто згадати поданий "Партією регіонів", "Комуністичною партією" та "Блоком Литвина" до ВР законопроект №1015-3 "Про мови в Україні" (07.09.2010) чи пізніший законопроект "Про засади державної мовної політики" (26.08.2011), який спровокував "мовний майдан" та "Національну мобілізацію" на захист української мови). Зауважимо, що в Україні "мовна війна" офіційно ніколи не оголошувалася, саме в цьому і полягає її підступність, завуальованість. Якщо українці прагнуть збудувати розвинене демократичне суспільство, то не можна допускати у чергових політичних баталіях "монетизації" мови, а будь-які "маніпуляції мовним питанням мають сприйматися як спроби дестабілізації політичної ситуації в державі" (Макарець, 2019, с. 184).

Важливим кроком для розбудови незалежної України, для формування її українськоцентричного мовного ландшафту було прийняття законів: "Про внесення змін до Закону України "Про телебачення і радіомовлення" (щодо

© Гриценко Світлана, Вороніна Ольга, 2026

частини пісень державною мовою в музичних радіопрограмах і радіопередачах" (2016 р.) та "Закону України "Про освіту" (2017 р.). Ці закони сприяли вивченню, збереженню та пропагуванню української мови, яка стала "парасолькою" національної ідентичності, важливим чинником консолідації суспільства, засобом самоідентифікації.

Після повномасштабного вторгнення РФ в Україну у 2022 р. українська мова об'єднала націю, стала символом державної ідентичності. Українці, які раніше послуговувалися російською мовою, стали активно вивчати українську мову, удосконалювати свої знання і пропагувати "своє" (мову, культуру, мистецтво), демонструючи тим самим спротив загарбникам. Війна прискорила українізацію суспільства, внесла корективи до мовної ієрархії в Україні, сприяла розвитку неологізації та абрєвіації в українській мові.

Метою цього дослідження є едіція абрєвіатур та відабрєвіатурних дериватів, репрезентованих у різножанрових джерелах періоду суспільно-політичних трансформацій в Україні, та їх класифікація за тематичними групами.

Методи

Під час дослідження були застосовані загальнонаукові методи (зокрема індукція, дедукція, аналіз, синтез) та лінгвістичні методи, а саме: метод репрезентативного цільового добору для вибірки матеріалу дослідження; описовий метод для аналізу представлених у різних джерелах абрєвіатур та відабрєвіатурних дериватів.

Результати

Мова є індикатором поступу суспільства. Розвиток її лексичного складу не обмежений територіально, але регламентується носіями, що переживають ті чи ті зміни. Оскільки в період незалежності України саме протягом 2014–2025 рр. відбувалися глобальні кількісні та якісні зрушення в розвитку української державності, інституцій, культури, мови, економіки тощо, досліджуваний хронологічний проміжок містить найбільшу концентрацію неологізмів, абрєвіатур та відабрєвіатурних дериватів сучасної української мови. Тому він найкраще відображає якісні ознаки її розвитку. Б. Нечипоренко зауважує:

Оскільки поширення скорочених мовних одиниць наприкінці ХХ і особливо на початку ХХІ ст. стало глобальною тенденцією, абрєвіація як мовно-лінгвістичне явище привертає увагу низки науковців. При цьому інтерес дослідників викликають насамперед власне мовні (фонетичний, лексичний, словотвірний, граматичний, орфографічний) і спорадично – комунікативні аспекти цього феномену. Поряд із цим вивчалися особливості функціонування абрєвіатур і різних соціомовленневих практик (дискурсів) у різних національних лінгвокультурах (англійській, німецькій, французькій, російській, турецькій) (Нечипоренко, 2021, с. 110).

Едіцією абрєвіатур та відабрєвіатурних дериватів займалося багато мовознавців, зокрема: О. Зайцева, К. Тронь, Л. Бойченко, Н. Левун, О. Мацько, М. Навальна, Л. Пена, Ю. Романюк, М. Сердюк, Л. Соболев, Н. Хрустик, О. Девальєр, Л. Кислюк, Р. Микульчик, І. Карамішева, О. Стишов, М. Ткачівська, В. Номировський і А. Лебедева, Т. Біленко, О. Вороніна та ін.

Дослідження абрєвіатур та відабрєвіатурних дериватів, що виникли після Революції гідності як маркери суспільно-політичних трансформацій, зумовлює необхідність простежити особливості системної організації цієї лексики та окреслити її тематичні або лексико-

семантичні групи. Зауважимо, що "вчені розмежовують ці поняття, зазначаючи, що лексико-семантична група слів є продуктом законів і закономірностей розвитку лексичної семантики мови, а тематична група слів залежить від рівня знань того чи іншого народу й уміння класифікувати явища дійсності" (Ментинська, 2020, с. 27). Зважаючи на відмінності між цими двома способами організації досліджуваних одиниць та враховуючи те, що досліджувані одиниці (похідні від абрєвіатур) належать до різних частин мови, актуальним є поділ їх на тематичні групи, оскільки, за спостереженнями Л. Томіленко, саме екстралінгвальний принцип, що становить предметно-логічний зв'язок між поняттями та відображуваними ними явищами дійсності, лежить в основі такого поділу (Томіленко, 2015, с. 42).

Джерельною базою дослідження слугували тексти різних стилів, доступні у пошуковій системі "Гугл", що містять похідні від абрєвіатурних основ, утворених або актуалізованих в українській мові після 2014 р.

Серед аналізованих абрєвіатур, засвідчених різними джерелами в досліджуваній період, окреслимо такі тематичні групи лексики.

1. Мілітарна лексика:

• **АТО** – Антитерористична операція: **атовиця** ("Про це на своїй сторінці у мережі волінська **атовиця** Майя Москвич") (2300 гривень..., 2020); **атовець** ("Тиждень тому **атовець** ходив по школах Старокостянтинова, доки не знайшов малого художника, малюнок якого тримав біля серця весь час, доки був на війні") (Шевчук, 2018); **атовський** ("Маючи **атовський** досвід, був готовий довго не стати й не їсти") (Щириця, 2022); **по-атовськи** ("Футбол "по-атовськи": на вінницький чемпіонат з'їдуться захисники України") (Сашньов, 2017);

• **БПЛА** – безпілотний літальний апарат: **бепелевєць** ("Це коптер Evo 2 для **БПЛАвців** 80-ки, а ще один такий вже їде до нас для артрозвідки 65-ї бригади") (Волонтерка Ірина Вовк ..., 2022);

• **ВПО** – внутрішньопереміщена особа: **вепеовець**, **вепеовський** (у різних джерелах виявлені лише девіаційні їхні варіанти: **вепеошник** і **вепеошний**, наприклад: "Ми часто навіть у своєму спілкуванні позбавляємо людей цього, коли когось називаємо бомжом, злиденним, калікою, **вепеошником** і так далі") (Відпуст у храмі ..., 2025); "Але ніщо не дає право ділити дітей на "благородний" захід і "вепеошний" схід"¹;

• **ДРГ** – диверсійно-розвідувальна група: **деєргівєць** ("Виявилось, що це **ДРГівєць**, який працював на кацапську ворожу армію") (Данищук, 2022));

• **ІПСО** – інформаційно-психологічна операція: **іпсовський** ("Я завжди розумів **ІПСОвський** характер цькувальних кампаній супроти покійної – від історії з дитячим садочком на початку 2010-х до політично вмотивованого звільнення з вишу торік") (Данчишин, 2024); **іпсокати** ("А ось **ІПСОкати** будете не мені"², серед інших частин мови виявлені лише девіаційні форми: **іпсошник**, **іпсошно-медійний** ("іпсошники іпсошно іпсошять")³, **іпсошно-медійний** ("Там іпсошно-медійна складова в тій заяві")⁴;

• **ООС** – Операція об'єднаних сил: **оосівєць** ("АТО-вці та **ООСівці** можуть зареєструвати у базі своїх дітей віком від 0 до 18 років" (Маліновська, 2019)); **оосівський** ("Але мерія повинна закріпити ветерансько-АТО / **ООСівський** напрям")⁵;

¹ Коментар у соціальній мережі "Treads", 2025.

² Там само.

³ Коментар на форумі "Клуб ФУП", 2023.

⁴ Коментар на форумі "Forum software by XenForo™ and REIBERT", 2023.

⁵ Коментар допису в соціальній мережі "Facebook", 2021.

• **ПВК** – приватна військова компанія: **певеківець** ("Насправді "місцевими" були **ПВКівці**, – згадує Ольга" (Маєтна, 2019);

• **ППО** – протиповітряна оборона: **пепеовець** ("Українським військовим із протиповітряної оборони він бажав смерті: "Щоб руки відірвало за те, що скільки зла вони наробили, ваші пепеовці"" (Троян, 2025)); **пепеовський** ("Адже після втрати крейсера "Москва" у росіян уже немає того **ППОвського** купола, який був над Чорноморським флотом" (Рудомський, 2022));

• **ПТСР** – посттравматичний синдром: **петеесерник** ("Слівцями типу "**птсрник**" ми зводимо людину до якоїсь однієї характеристики, але кожна людина більше, ніж якась одна ознака" (Касьян, 2023); **петеесерний** ("я також давно не плачу, хотіла б уже – та ні / **петеесерна**, кажуть. травмована вглибину" (Міхаліцина, 2022)); **петеесерити** ("Я думаю, якщо ветерани будуть бачити, що ми ні мертвих, ні живих не забули, вони не будуть так сильно **петеесерити**" (Пастушина, 2023));

• **ТОТ** – тимчасово окуповані території: **тотівець** ("Враховуючи, що десь половина втрачених воєнов, якщо не більше – то не етнічні кацапи, а найманці, **ТОТівці**, буряти, то картина і зовсім сумна")¹;

• **ТрО** – територіальна оборона: **тееровець** ("Український **ТрОвець** застрибнув на танк росіян і закинув всередину гранату: унікальні кадри" (Орлова, 2022); прикметник "**ТРОшний**" виявлено лише в ненормативній формі ("Я прийшов на якийсь блокпост **ТРОшний** і сказав: "Давайте я буду коктейлі молотова робити, все підряд, їжу підносити, боекомплект. Можете мене взяти з собою?"" (Бондаренко, 2024);

• **УБД** – учасник бойових дій: **убедівець** ("він **УБДівець**, ходить по вулицях Києва, зі справжнім посвідченням, розповідає байки, ганьбить всіх нас і так далі" (Карпенко, 2018);

• **еФПіВі** (транслітерація від англійського FPV – First Person View): виявлено лише девіаційні відабревіатурні деривати **ефпівішка**, **ефпівішник** ("120–160 кілометрів на годину **ефпівішка**" набирає без зусиль", "Поки **ефпівішники**" готують свої "іграшки", аеророзвідка на "Мавіку" шукає для них цілі") (Нужненко, 2023).

Лексичні одиниці цієї тематичної групи виникли або були актуалізовані в українській мові у зв'язку із загостренням російсько-українських відносин у досліджуваній період, тяглістю і жорстокістю війни, яка найпотужніше впливає на суспільне життя українців. Відомими із засобів масової інформації, соцмереж та міжособистісного спілкування з військовими та волонтерами і впізнаваними для кожного мешканця України за роки війни стали такі аббревіатури:

- БрАГ** – бригадна артилерійська група;
- БРК** – бойовий ракетний комплекс;
- ВБД** – ветеран бойових дій;
- ОДКБ** – організація договору про колективну безпеку;
- ДРЖ** – джерело резервного живлення;
- РЗ** – розвідувальний загін;
- РГ** – розвідувальна група;
- ВЗ** – воєнна зрада;
- ВМП** – військово-медична підготовка;
- ЄБК** – єдиний бойовий комплект;
- ЛСЗ** – легка стрілецька зброя;
- ГІЗ** – група інженерного забезпечення;
- ГШР** – група швидкого реагування;
- ПУСЗ** – пункт управління системою зв'язку;
- ПЗРК** – переносний зенітно-ракетний комплекс;

- МПБ** – медичний пункт батальйону;
- БТР** – бронетранспортер;
- РЕБ** – радіоелектронна боротьба;
- БМП** – бойова машина піхоти;
- ВР** – вибухові речовини;
- СЗЧ** – самовільне залишення частини;
- ВТЗ** – високоточна зброя;
- НТЦ** – навчально-тренувальний центр;
- ЗКР** – зенітна керована ракета;
- ЗРК** – зенітний ракетний комплекс;
- МВЗ** – мінно-вибухове загородження;
- ППО** – протиповітряна оборона;
- ПТО** – протитанкова оборона;
- РЕБ** – радіоелектронна боротьба;
- РЕЗ** – радіоелектронний захист;
- СДМ** – система дистанційного мінування та ін.

Досліджувані аббревіатури та відабревіатурні деривати, що номінують мілітарну сферу, відображають усі етапи і специфіку воєнних дій на території України: причини й передумови, перебіг та наслідки. Вони стали невід'ємним компонентом щоденного вербалізованого буття сучасного українця.

2. Лексика адміністративно-територіальної сфери:

• **ДНР** – "донецька народна республіка": **деенерівець** ("Збліднувши, **деенерівець**" кидається у ванну – а там із крана гаряча вода...") (Приколи, 2014); **деенерівський (задеенерівський, антидеенерівський)** ("Повар", "Зима", "Москаль" та "Майор" удосвіта пробралися на ворожу територію, де піднялися на один з териконів біля шахти "Трудовської" і зняли з нього **деенерівський**" прапор, натомість встановивши наш, синьо-жовтий стяг") (Урбан, 2016); **по-деенерівськи** ("Ті мешканці міста, що принципово не пішли до "ДонМаку", обурюються особливістю "приватизації" об'єкта **по-деенерівськи**, примітивним копіюванням стилю відомого бренду, кепкують над різкою зміною сталення до фаст-фуду та загалом називають відкриття ресторану «посміховиськом»") (У "ДонМак" в Донецьку ..., 2016);

• **ЛНР** – "луганська народна республіка": **еленерівець** ("Батьки нинішнього голови самопроголошеної "ЛНР" Ігоря Плотницького телефонували йому, щоб присоромити сина, проте головний **еленерівець**" парирував звинувачення захмарними заробітками") (Батьки ватажка терористів ..., 2014); **еленерівський** ("Кремль не пошкодував грошей, щоб зняти про неї перший повнометражний еленерівський блокбастер – "Ополченочка"!") (Кононенко, 2019);

• **ОТГ** – об'єднана територіальна громада: **отегівець** ("Не підтримують **отегівці** прийняття постанови Верховної Ради про підвищення пенсійного віку із-за відсутності робочих місць") (Сокирянський район в ..., 2019); **отегізація** ("Отегізація" країни тепер прискориться") (Обух, 2020).

Варто згадати і про адміністративно-територіальні утворення, номінування яких актуалізувалося у зв'язку зі складною політичною ситуацією в Україні. Ці аббревіатури тематично можна було б зарахувати і до попередньої групи, зокрема історичні аббревіатури **КОВО** – Київський військовий округ (пор.: давнішу назву **КОВО** – Київська особлива військова округа), **УПА** – Українська повстанська армія, **УВО** – Українська військова округа та аббревіатури, що вказують на географічний (регіональний) чи адміністративний поділ, а саме: **ЗВО** – Західний військовий округ, **ЦВО** – Центральний військовий округ;

¹ Коментар користувача на сайті "Цензор.net", 2024.

СВО – Східний військовий округ, **ПВО** – Південний військовий округ (інше значення: протиповітряна оборона), **РВК** – районний виконавчий комітет.

Розглянуті аббревіатури-неологізми та актуалізовані у досліджуваній період, що номінують поняття адміністративно-територіальної сфери, засвідчують як позитивні, так і негативні зміни, а відабревіатурні деривати, що вживаються і в денотативному значенні, і з різними конотаціями, є засобами відображення ставлення суспільства до них.

3. Інституційно регламентована лексика:

- **ДБР** – Державне бюро розслідувань: **дебеєривець** ("Під час бойового завдання на фронті загинув **ДБРівець** та розвідник **Присяжнюк**" (Савенко, 2022), **дебеєривка** ("Прокурор і **ДБРівка** влаштовують під Львовом весілля за 1 млн доларів") (Ар'єв, 2023); **дебеєрник** ("Якщо цей **дбрник** отримав приказ зверху – вся структура вивуває!"); **дебеєрниця** ("Запросіть їх на весілля якогось це прокурора, чи **ДеБееРниці**..."; **дебеєривський** ("За заявою небайдугого активіста з Полтави на місце будівництва **дебеєривського** "автохабу" прибула слідчо-оперативна група ГУНП у Полтавській області"), **по-дебеєривськи** ("Єдине – бойового льотчика вирішили сьогоднішнім судилищем так типово **по-дебеєривськи** привітати з професійним святом Днем армійської авіації Сухопутних сил ЗСУ") (Чорновіл, 2025);

- **ДСНС** – Державна служба з надзвичайних ситуацій: **деесенесний** ("Наприклад, під час відходу з Херсонщини було викрадено багато **деесенесної** спецтехніки" (Кузьменко, 2023); **деесенесниця** ("Я бачила своє красиве місто зруйнованим": як **ДСНСниця** з Маріуполя знайшла прихисток і підтримку у Володимирі") (Макарик, 2022); **деесенесівець** ("Рятували "швидку": **деесенесівці** під час негоди надавали допомогу кареті ЕМД") (Рятували "швидку" ..., 2023);

- **НАБУ** – Національне антикорупційне бюро України: **набувець** ("Водночас **НАБУвець** зазначив, що Оніщенко може втекти до Німеччини, де має підприємства, проте у цій ситуації все буде залежати від "оперативності закордонних колеґ") (Скандального екснардепатавікача ..., 2019);

- **НАЗК** – Національне агентство з питань запобігання корупції: **назеківець** ("Натомість, через неквапливість **НАЗКівців** та затягування справ судами Україна отримує трохи більше чверті від цієї суми") (Волошин, & Моторевська, 2018);

- **ОП** – Офіс Президента: **опівець** ("Але раз тут обговорюють **ОПівця**, то можна і цього пана вставити"¹;

- **САП** – Спеціалізована антикорупційна прокуратура: **сапівець** ("Мабуть, головний **сапівець** так і не прочитав те, що казав напередодні найавторитетніший правозахисник України Євген Захаров") (НАБУ і САП ..., 2016);

- **ТЦК** – Тимчасовий центр комплектування: **тецеківець** ("...ви побачите, як швидко будуть звинувачувати **ТЦКівців**, **ВЛКівців** і всіх інших" (Чорновіл, 2025);

- **ЦНАП** – Центр надання адміністративних послуг: **цнапівець** ("Тепер є і "єМалятко", і витяги з державного земельного кадастру, і реєстрація місця проживання, архітектурні, земельні питання, в недовзі видаватимуться і свідоцтва про зміну імені, свідоцтва про шлюб і інші послуги", – додає головний **"цнапівець"**

міста" (Зелінська, 2021), **цнапівський** ("...вітаємо до рогу нашу **цнапівську** родину!") (Всеукраїнська асоціація центрів надання адміністративних послуг" у фейсбуку, 06.09.2024).

До цієї ж тематичної групи належать аббревіатури, які позначають правоохоронні органи, окремі військові формування, науково-культурні товариства, зокрема:

МВС – Міністерство внутрішніх справ;

УДО – Управління державної охорони;

НГУ – Національна гвардія України;

ДПС – Державна прикордонна служба;

СЗР – Служба зовнішньої розвідки;

СБУ – Служба безпеки України;

ДССТ – Державна спеціальна служба транспорту;

УДБ – Управління державною безпекою;

УЕР – Українська економічна рада;

УНДО – Українське національно-демократичне об'єднання;

ОУН – Організація українських націоналістів;

НТШ – Народне товариство імені Тараса Шевченка.

Лексеми цієї тематичної групи відображають прагнення українського суспільства до розбудови комфортної, дієвої, демократичної держави зі справедливими цінностями.

4. Лексика політичного дискурсу:

- **ЄС** – Європейська солідарність (політична партія); **єсівець** ("Зі своєю ініціативою щодо цього виступив **ЄСівець** Олександр Процюк"), (Невесенко, Гарбар, & Захаров, 2024);

- **БПП** (Блок Петра Порошенка): **бепепівець**;

- **ОПЗЖ** – Опозиційна платформа "За життя": **опезежевець**.

До цієї ж групи ми зараховуємо також аббревіатури, що в політичному дискурсі вживаються як назви міжнародних організацій, які відіграють важливу роль у розвитку сучасного глобалізованого світу, зокрема: **ЮНЕСКО** – UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization); **НАТО** – NATO (North Atlantic Treaty Organization); потужні розвідувальні і правоохоронні служби світу, зокрема: **ФБР** – FBI (The Federal Bureau of Investigation) – американське Федеральне бюро розслідувань, **МІ** – **МІ** (Military Intelligence) – британська військова розвідка, створена у період Другої світової війни; назви партій та організацій України, зокрема **НРУ** – Народний Рух України, **УГС** – Українська Гельсінська спілка, **УХДП** – Українська християнсько-демократична партія, **УРП** – Українська республіканська партія, **ОСДПУ** – Об'єднана соціал-демократична партія України, **УСДП** – Українська селянська демократична партія, **УНДП** – Українська народно-демократична партія, **ПДВУ** – Партія демократичного відродження України, **ДПУ** – Демократична партія України, **ЛПУ** – Ліберальна партія України, **СПУ** – Соціалістична партія України, **УСДП** – Українська соціал-демократична партія, **КПУ** – Комуністична партія України, **ЛПУ** – Ліберальна партія України, **ЛДПУ** – Ліберально-демократична партія України, **ДПУ** – Демократична партія України, **НДП** – Народно-демократична партія України, **ДС** – Демократичний Союз, **УППП** – Українська партія промисловців і підприємців, **ПРУ** – Партія регіонів України, **ПЗУ** – Партія Зелених України, **АПУ** – Аграрна партія України, **МБР** – Міжрегіональний блок реформ, **ПРП** – Партія "Реформи і порядок", **УМА** – Ук-

¹ Коментар на сайті "Mezha.Media", 2021.

² Коментар на сайті "Цензор.net", 2023).

³ Коментар на форумі "Української правди", 2022.

раїнська міжпартійна асамблея, **КУН** – Конгрес Українських Націоналістів, **ОУН** – Організація українських націоналістів, **УНА** – Українська національна асамблея, **СНПУ** – Соціал-національна партія України та ін.

І. С. Муратова окреслює такі аббревіатури як "згорнені мовні формули", які є "лексичними знаками, вживаними в політичному дискурсі для називання певних політичних явищ з метою економії мовних засобів" (Муратова, 2020).

Лексика політичного дискурсу відображає активні зміни владних моделей та суспільно-політичних орієнтирів як у межах країни, так і на зовнішньо-політичній орбіті.

5. Навчально-освітня лексика:

- **ГР** – групи результатів: **геерки** ("Вчителів у екстреному порядку намагалися навчити ставити ті геерки, проводили наради, конференції, планьорки і різні збори") (Про нові оцінки ..., 2025);

- **НМТ** – національний мультипредметний тест: виявлено лише девіаційна форма **НМТшник** ("НМТшник 2023: досі не знаєш, як писати мотиваційний?")¹;

- **НУШ** – Нова українська школа: **нушівець** ("Таким чином перші нушівці, які пішли у перший клас у 2018 році, зараз навчаються у сьомих класах, і в 2027 році підуть у 10-й клас старшої школи, а закінчать навчання у 2030 році") (Реформа профільної середньої ..., 2024); **нушівський** ("Нушівський кейс для класного керівника") і **по-нушівськи** ("Оцінювання по-нушівськи") (Нушівський кейс для ..., 2023).

Цю тематичну групу доповнюють міжнародні аббревіатури, що набули поширення в освітній сфері, зокрема: **STEM** (Science, Technology, Engineering, Mathematics) – інтегрований новітній освітній підхід, який об'єднує природничі науки, технології, інженерію та математику в єдину систему навчання та фокусується на практичній реалізації знань, розвитку критичного мислення, вмінню самостійно вирішувати життєві завдання; **ACER** – Australian Council for Educational Research – Австралійська рада з питань освітніх досліджень; **ECTS** – European Credits Transfer System – **ЄКТС** – Європейська система перезарахування кредитів – інструмент, що забезпечує прозорість, узгодженість та визнання результатів навчання (кредитів) між вищими навчальними закладами в ЄПВО; **PISA** – Programme for International Student Assessment – Програма оцінювання для іноземних студентів – в Україні вона ґрунтується на 12-бальній шкалі (або ECTS) і передбачає поточний контроль, тематичні перевірки, семестрове / річне оцінювання.

До основних аббревіатур, що поширені в освітній сфері України, варто зарахувати також ті, що позначають рівень закладів освіти, зокрема: **ЗДО** – заклад дошкільної освіти (садок), **ЗСО** – заклад середньої освіти, **ЗПО** – заклад позашкільної освіти; **ЗЗСО** – заклад загальної середньої освіти (пор.: **ЗОШ**, **СЗШ**), **ПТО** – професійно-технічна освіта, **ЗВО** – заклад вищої освіти (пор.: **ВНЗ** – вищий навчальний заклад); рівень освіти (**ПЗСО** – повна загальна середня освіта); програми та форми перевірки, зокрема: **ОПП** – освітньо-професійна програма, **НМТ** – національний мультипредметний тест, **ЗНО** – зовнішнє незалежне оцінювання; ступені та рівні освіти, а саме: **МБ** – молодший бакалавр, **Б** – бакалавр, **М** – магістр, **ДФ** – доктор філософії. Зауважимо, що зазначені скорочення суголосні з чинним законодавством України та націлені на євроінтеграцію освітнього простору.

Освітня сфера, як засвідчує аналіз, продукує нову лексику в результаті реформування системи освіти, упровадження нових стандартів, цифровізації навчального

процесу та інтернаціоналізації академічної комунікації. Лексичні неологізми репрезентують нові освітні моделі, інституційні структури, формати навчання й оцінювання, а також фіксують зміну ролей учасників освітнього процесу.

З аналізу лексики випливає, що, на відміну від ініціальних аббревіатур, норми вимови та написання яких уже усталені й звичні для носіїв мови, у функціонуванні відабревіатурних дериватів актуальним залишається питання *розмежування девіаційного та нормативного вимірів*. Як зазначає Ю. Макарець, "поглиблення соціальної диференціації української мови та зрушення в сприйнятті сучасним суспільством самих категорій норми й девіації визначають потребу зваженого підходу до очищення мовної системи. Українське суспільство в умовах постійних політичних маніпуляцій мовним питанням часто сприймає намагання здійснити корпусні зміни як репресивні заходи, що порушують їхні права" (Макарець, 2019, с. 166).

У мовленні сучасних носіїв відабревіатурні деривати ще, продовжуючи адаптуватися до системи мова–реципієнт, трапляються в нормативних та девіаційних формах: *атовиця – атошниця, атовець – атошник, атовський – атошний, по-атовськи – по-атошному, атошити, БПЛАшний, вепеовець – вепеошник, вепеовський – вепеошний, деєргівець – деєргешник, іпсовець – іпсовшник, іпсовський – іпсовшний, іпсовити – іпсовшити, іпсовно – іпсовно, пелеовець – пелеошник, пелеовський – пелеошний, теєровець – теєрошник, ТрОшний, убедівець – убедешник, ефпівійка – ефпівішка, ефпівійник – ефпівішник, набувець – набушник, енемтевець – НМТшник*. Одним із найпоширеніших девіаційних виявів є вживання інтерфікса -ш-, що не є притаманним українській мові й потрапляє в неї разом зі скалькованими з російської мови відповідними дериватами.

На думку Ю. Макарець, "одна з основних причин лексичної і граматичної девіативності текстів інтернет-видань – недостатня увага працівників інтернет-медіа до культури мовлення, неналежна фахова підготовленість редакторів, а часом – і їх перевантаженість або й взагалі відсутність" (Макарець, 2019, с. 179).

Дискусія і висновки

Абревіатури, "скорочені форми слів ... вживалися ще з античних часів, а з VII ст. набули значного поширення як у фаховій, так і в повсякденній комунікації. Багато з них запозичені сучасними європейськими мовами з латини, але переліки аббревіатур трапляються ще в старовинних грецьких граматиках, папірусах, написах на монетах..." (Борисов, 2022, с. 3).

Не втратили своєї актуальності аббревіатури та відабревіатурні деривати і сьогодні: вони допомагають стандартизувати мову різних наукових дискурсів, налагоджуючи тим самим фахову комунікацію між світовими дослідницькими спільнотами; вони сприяють заощадженню простору і часу, що є особливо цінним в академічному та науковому середовищі; покращують читабельність, оскільки читач має змогу більше зосередитися на змісті, потоку інформації, що не є закодованими в аббревіатурі. Зауважимо, що надмірне використання аббревіатур ускладнює розуміння контенту і сповільнює час сприйняття інформації, оскільки зміст повідомлення стає малозрозумілим і когнітивно перевантаженим "мовними кодами".

Досліджені аббревіатури-неологізми та відповідні відабревіатурні деривати є маркерами мілітарних, адміністративно-територіальних, інституційних, політичних, освітніх та ін. трансформацій в українському суспільстві, що відбувалися протягом 2014–2025 рр. Варто зауважити,

¹ Допис в інстаграмі.

що більшість цих неологізмів уживається носіями української мови без звернення до тлумачення аббревіатури як самостійного слова чи як кореневої морфеми відповідного деривата. Це означає, що функції аббревіатур та відаббревіатурних дериватів на сучасному етапі розвитку української мови розширюються: вони не просто є засобами мовної економії та не лише виражають лінгвопрагматичні наміри ораторів – це основи для створення нових контекстів та оцінних відтінків.

Можливість об'єднати досліджені лексеми в тематичні групи вказує на системність у неологізації лексики української мови за допомогою аббревіатур та відаббревіатурних дериватів. Дослідження засвідчило, що мілітарні аббревіатурні та відаббревіатурні неологізми є найбільш вираженою в кількісному вимірі тематичною групою, оскільки зміни суспільного життя українців протягом 2014–2025 рр. відбувалися як попри воєнні дії, так і завдяки їм. Активно розвивалася і тематична група, що об'єднала інституційно регламентовану лексику, що свідчить про прагнення українця у розбудові правової демократичної держави. Євроінтеграційні зрушення в освіті, націленість на інтернаціоналізацію освітнього простору сприяли активній розбудові тематичної групи навчально-освітньої лексики. Актуальність і частотність використання досліджених аббревіатур визначить час і мовець.

Внесок авторів: Світлана Гриценко – методологія, валідація даних, розширення й аналіз фактичного матеріалу, написання та редагування тексту, створення анотації; Ольга Вороніна – концептуалізація, збір і фіксація фактичного матеріалу, формальний аналіз, написання початкового варіанта (чернетки) статті, підбір та аналіз літератури, формулювання висновків.

Джерела фінансування. Фінансування забезпечено Київським національним університетом імені Тараса Шевченка.

Джерела ілюстративного матеріалу

- 2300 гривень – зарплата волинських медиків, що борються з коронавірусом. (2020, 30 квітня). *Волинь#інфа*. <https://volyninfa.com.ua/news/2020/04/30/38759/>
- Ар'єв, В. (2023, 15 жовтня). Попит на справедливість. *Час*. <https://chas.cv.ua/biz/139645-popyt-na-spravedlivist-volodimir-ar.html>
- Батьки ватажка терористів залишили рідне село через сором за сина. (2014, 12 вересня). *Укрінформ*. https://www.ukrinform.ua/rubric-society/1706736-batki_vatagka_teroristiv_zalishili_ridne_selo_cherez_sorom_za_sina_1972179.html
- Бондаренко, К. (2024, 1 серпня). Покинув навчання за кордоном та став штурмовиком у 18 років: унікальна історія бійця 3 ОШБр. *ТСН*. <https://tsn.ua/exclusive/pokinuv-navchannya-za-kordonom-ta-stav-shturmovikom-u-18-rokiv-unikalna-istoriya-biyca-3-oshbr-2632209.html>
- Борисов, В.А. (2022). Аббревіатури в ерміносистемі освіти: основні типи, структурні характеристики, функціонування (на матеріалі англійської та французької мови). *Лінгвістичні дослідження*, 56, 3–11. <https://doi.org/10.34142/23127546.2.022.56.01>
- Відпуст в храмі св. Вікентія де Поль. Фонтанка. (2025, 27 вересня). *Одесько-Сімферопольська Дієцезія*. <https://www.rkc.odessa.ua/відпуст-в-храмі-св-вікентія-де-поль-фо/>
- Волонтерка Ірина Вовк збирає кошти на коптер, який допомагає військовим ліквідувати окупантів. (2022, 12 листопада). *Еспресо*. <https://zahid.espreso.tv/volonterka-irina-ovok-zbiraє-koshti-na-kopter-yakiy-dopomagaє-viyskovim-likvidovuvati-okupantiv>
- Волошин, О., & Моторевська, Є. (2018, 4 червня). Як НАЗК провалила місію "конфіскації"? *Слідство.Інфо*. <https://www.slidstvo.info/articles/konfiskat/>
- Данишук, Н. (2022). Побратими з палаючими очима зустрічають ворога в Северодонецьку, тримаємо позиції, – боєць "Легіону Свободи" Ращук. *Oboz.ua*. <https://war.obozrevatel.com/ukr/pobratimi-z-palayuchimi-ochima-zustrichayut-voroga-v-severodonetsku-trimaemo-pozitsii-boets-legionu-svobod-i-raschuk.htm>
- Данчишин, Н. (2024, 23 липня). Дякую Вам, пані Ірино! ОУН – організація українських націоналістів. <https://krmoun.info/2024/07/23/dyakuuyuvam-pani-irino/>
- Закон України "Про очищення влади" № 1682-VII. (2014, 16 вересня). *Відомості Верховної Ради України*, 44, 2041. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18/ed20140916#Text>
- Карпенко, Л. (2018, 14 червня). Він реальний аферюга: підходить, просить 100 грн на доїхати додому і показує УБД, – ветеран АТО Грачов про УБДівця Ткачука. *Цензор.нет*. <https://censor.net/ua/p3071450>

- Касьян, Т. (2023, 23 січня). Без стереотипів: 10 принципів безбар'єрної мови. *Гендер в деталях*. <https://genderindetail.org.ua/library/mova-i-literatura/10-pryntsyypiv-bezbareromiy-movy.html>
- Кононенко, Л. (2019, 3 березня). "Зірка" російського блокбастеру про війну на Донбасі "Ополченочка" перейшла на бік України, – Цапленко. *Цензор.нет*. <https://censor.net/ua/n3114681>
- Кузьменко, Є. (2023, 2 червня). "Окупанти вдягають по-цивільному ефесбешників – і ті по чергах розказують, "какая плохая русская власть". Тих, хто активно включається в ці срачі, інша команда захоплює на "дівал", – інтерв'ю з речником Центру національного спротиву. *Цензор.нет*. <https://censor.net/ua/r3422033>
- Маєтна, С. (2019, 9 квітня). Загинув за "Газпром". Влада Росії не хоче розслідувати загибель бійців "ПВК Вагнера". *Радіо "Свобода"*. <https://www.radiosvoboda.org/a/29871193.html>
- Макарець, Ю.С. (2019). *Статус і стан української мови в незалежній Україні: соціолінгвістичний вимір*. ЛІАТ&К.
- Макарик, В. (2022, 10 листопада). "Я бачила своє красиве місто зруйнованим": як ДСНСниця з Маріуполя знайшла прихисток і підтримку у Володимирі. *Слово правди*. <https://slovopravdy.com.ua/ya-bachyla-svoe-krasivye-misto-zruynovanyim-yak-dsnsnytsya-z-mariupolya-znajshla-pryhystok-i-pidtrymku-u-volodymyri/>
- Маліновська, М. (2019). Вінницький доброволець створює базу дітей атовців. *Vlasno.info*. <http://vlasno.info/suspilstvo/dopomoga/sotszakhist/item/29536>
- Міхаліцина, К. (2022, 11 серпня). Плутаю дати, забуваю важливі літери, імена...*Інший Київ*. <https://inkyiv.com.ua/2022/08/istoriya-znovupishetsya-vtrachenim-pol/>
- НАБУ і САП самі перетворились на органи "антикорупційної корупції", – адвокат. (2016, 2 серпня). *Еспресо*. http://espresso.tv/news/2016/08/02/nabu_i_sap_sami_peretvorylys_na_organu_antykorupciynoi_korupciyi_advokat
- Невесенко, П., Гарбар, Н., & Захаров, В. (2024, 28 червня). Продаж землі, кондиціонери та голкіпер Петрів: чим запам'яталась обласна сесія у Рівному. *Рівне 1*. <https://rivne1.tv/news/155549-prodazh-zemli-konditioneri-ta-holkipera-petriv-chim-zapamyatalas-oblasna-sesiya-u-rivnomu-video>
- Нужненко, С. (2023, 23 грудня). "У кого більше дронів – той переможе": військові ЗСУ про російсько-українську війну. *Радіо "Свобода"*. <https://www.radiosvoboda.org/a/zsu-drony-viyna/32742139.html>
- Нушівський кейс для класного керівника. Які ми партнери? (2023, 6 жовтня). *Центр професійного розвитку педагогічних працівників Гребінківської міської ради*. <https://gcrprpp.gov.ua/news/1696601235/>
- Обух, В. (2020, 17 червня). Зменшення кількості районів: що буде з держслужбовцями? *Укрінформ*. <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3046939-zmensenna-kilkosti-rajoniv-so-bude-z-derzsluzbovcami.html>
- Орлова, В. (2022, 3 червня). Український ТрОвець застрибув на танк росіяні і закинув всередину гранату: унікальні кадри. *УНІАН*. <https://www.unian.ua/war/ukrajinskyi-zahisnik-pid-chas-boyu-yuvelirn-zakinuv-u-tank-rosiyan-granatu-unikalni-kadri-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajini-11853087.html>
- Пастушина, А. (2023, 8 квітня). Євгенія Подобна, військова кореспондентка, журналістка. *Жителі Києва*. <https://www.zhyteli.org/post/yevgeniya-zhurnalistka-viyskova-korespondentka>
- Приколи. (2014, 30 липня). *Україна молода*. 109.
- Про нові оцінки у школах України, нерви батьків та недалеких учителів. (2025, 8 лютого). *Правий берег*. <https://pb-news.info/2025/02/08/pro-novi-ocinky-u-shkolah-ukrayiny-nervy-batykiv-ta-ndalekikh-uchyteliv/>
- Реформа профільної середньої освіти: основні положення. (2024, 23 вересня). *Освіта.ua*. <https://osvita.ua/school/reform/93150/>
- Рудомський, Р. (2022, 14 травня). Бої на Зміїному переростають у битву – Одеська ОВА. *Oboz.ua*. <https://war.obozrevatel.com/ukr/boi-na-zmiinomu-pererostayut-u-bitvu-odeska-ova.htm>
- Рятували "швидку": деесенесівці під час негоди надавали допомогу кареті ЕМД. (2023, 6 квітня). *Чернівецький промінь*. <https://promin.cv.ua/2023/04/06/riatuvay-shvydku-deesenetsivci-pid-chas-nehody-nadavaly-dopomohu-kareti-emd.html>
- Савенко, М. (2022, 2 грудня). Під час бойового завдання на фронті загинув ДБРівець та розвідник Присяжнюк. *Українські новини*. <https://ukranews.com.ua/news/899284-pid-chas-bojovogo-zavdannya-na-fronti-zagynuv-dbrivets-ta-rozvidnyk-prysyazhnyuk>
- Сашньов, О. (2017, 18 серпня). Футбол "по-атовський": на вінницький чемпіонат з'їдуться захисники України. *Vlasno.info*. <http://vlasno.info/suspilstvo/8/sport/item/19452-futbol-po-atovskiy-na-vinnitskyi-chempionat-z-identsia-zakhyznyuky-ukrayini>
- Скандального екснардепа-втікача Онищенка можуть екстрадувати до України у грудні. (2019, 14 листопада). *ТСН*. <https://tsn.ua/ukrayini-skandalnogo-eksnardepa-vtikacha-onischenka-mozhut-ekstraduvati-do-ukrayini-u-grudni-sit-nik-1443024.html>
- Сокирянський район в облозі аграрних баронів: Бурбак побачив якісну різницю між громадами об'єднаними, і нерішучими, до яких він має прийти і зробити лавки. (2019, 21 червня). *BukNews*. <https://buknews.com.ua/page/sokyrianskyi-raion-v-oblozi-ahramykh-baroniv-burbak-pobachyv-yakisnu-ryznitsu-mig-obiednanyumy-hromadamy-i-nerishuchymy-iyakym-vin-maє-pryiti-i-zrobyty-lavky.html>

Троян, В. (2025, 8 грудня). В Одесі священника УПЦ МП засудили до п'яти років тюрми за виправдовування війни РФ. *Інститут масової інформації*. <https://imi.org.ua/news/v-odesi-svyashchennika-ups-mp-zasudyly-doruyatu-rokiv-tyurny-za-vypravdovuvannya-viyny-rf>

У "ДонМак" в Донецьку люди вистоюють черги при 40-градусній спеці (фото). (2016, 16 липня). *Україна молода*. <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/101167>

Урбан, В. (2016, 24 листопада). Істина – у простих людях. *Чорноморські новини*, 101, (21779). <http://chornomorka.com/archive/21779/a-8515.html>

Чорновіл, Т. (2025, 3 липня). Рятують корупціонера, судять бойового пілота. ОБСЄ все бачить! *Telegram*. https://t.me/s/Chornovil_official?before=26970

Шевчук, В. (2018, 22 лютого). Чому атовець зі Львова шукав у Старкони школяра, про якого не знав нічого, окрім імені. *Старкон. City*. <https://starkon.city/articles/2514/chomu-atovec-zilvova-shukav-ustarkonishkolyara-pro-yakogo-ne-znav-nichogo-okrim-imeni>

Щириця, П. (2022, 30 серпня). "Доки Росія агресує в Європі, світ у небезпеці. Хулігана треба поставити на місце". *Gazeta.ua*. https://gazeta.ua/articles/people-and-things-journal_doki-rosiya-agresuyev-evropi-svit-u-nebezpeci-huligana-treba-postaviti-na-misce/1108624

Список використаних джерел

Борисов, В.А. (2022). Абревіатури в ерміносистемі освіти: основні типи, структурні характеристики, функціонування (на матеріалі англійської та французької мов). *Лінгвістичні дослідження*, 56, 3–11. <https://doi.org/10.34142/23127546.2.022.56.01>

Макарець, Ю.С. (2019). *Статус і стан української мови в незалежній Україні: соціолінгвістичний вимір*. ЛАТ&К.

Ментинська, І. Б. (2020). Тематична та лексико-семантична класифікація українських комп'ютерних термінів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія "Філологія"*, 31(70), 2, 1, 26–31. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.2-1/05>

Муратова, І.С. рік Абревіатури як знаки вербальної агресії у політичному дискурсі. *Тези Всеукраїнської науково-практичної он-лайн конференції аспірантів, молодих учених і студентів, присвяченої Дню науки*, 2.

Svitlana GRYSSENKO, DSc (Philol.), Prof.

ORCID ID: 0000-0002-2587-7525

e-mail: ap730518@gmail.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Olha VORONINA, PhD Student

ORCID ID: 0009-0004-5994-6252

e-mail: o.voronina@school155.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ABBREVIATION AND ABBREVIATIVE DERIVATIVES OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AS MARKERS OF SOCIO-POLITICAL TRANSFORMATIONS IN UKRAINE AFTER THE REVOLUTION OF DIGNITY (2014-2025)

Background. The study is related to the analysis of the linguistic situation in Ukraine in 2014-2025, which was provoked by political, economic, social and cultural changes in the development of the Ukrainian state. The 'language war' in Ukraine provoked resistance from the Ukrainian community to manipulations surrounding language issues. The war of 2022 accelerated the ukrainisation of society and contributed to the development of neologisms and abbreviations in the Ukrainian language.

Methods. General scientific (induction, deduction, analysis, synthesis) and linguistic (representative selection, descriptive) methods were used.

Results. Thematic groups of abbreviations and abbreviative derivatives attested in texts of various styles in the Google search engine have been identified: 1) military vocabulary that has emerged or been actualised in the Ukrainian language in connection with the deterioration of Russian-Ukrainian relations and protracted and brutal war that has radically changed the lives of Ukrainians; 2) vocabulary from the administrative-territorial sphere as a means of reflecting society's attitude towards reform changes; 3) institutionally regulated vocabulary that reflects Ukrainian society's desire to build a comfortable, effective, democratic state with fair values; 4) the vocabulary of political discourse, which attests to active changes in power models and socio-political orientations both within the country and in the foreign policy sphere; 5) a thematic group of vocabulary that nominates shifts in the educational sphere.

Conclusions. Today, abbreviations play an important role in everyday life, as they contribute to the standardisation of scientific discourse and the establishment of professional communication, save space and time, and actualise unencoded information, which improves understanding of the content of a message.

The analysed abbreviations and abbreviative derivatives demonstrated the neologisation of the Ukrainian language as a result of the powerful transformation of Ukrainian society in the period 2014-2025.

The identification of thematic groups of abbreviations and abbreviative derivatives emphasises the systematic nature of the neologisation of the Ukrainian language. The study showed that military abbreviations and abbreviated derivatives are the most prominent thematic group in quantitative terms. The thematic group that brought together institutionally regulated vocabulary also underwent active development, which indicates the desire of Ukrainians to build a democratic state based on the rule of law. European integration changes in education and the internationalisation of the educational space contributed to the active development of the thematic group of educational vocabulary.

Keywords: lexeme, neologism, thematic group of vocabulary, abbreviation, VAD (abbreviative derivative), deviation dimension, discourse (political, scientific).

Світлана Гриценко є головним редактором "Вісника Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика", тому не брала участі у рецензуванні та прийнятті рішення щодо публікації цієї статті.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; у рішенні про публікацію результатів.

Svitlana Hrytsenko is the Chief Editor of the "Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Literary studies. Linguistics. Folklore Studies", and therefore she did not participate in the review and decision-making process regarding the publication of this article.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.

<http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/951/410.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Нечипоренко, Б. (2021). Абревіатура – невід'ємна частина політичного дискурсу. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 35, 4, 110–115. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-4-15>

Томіленко, Л.М. (2015). *Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови*. Фоліант.

References

Borysov V. A. (2022). Abbreviations in the Terminological System of Education: Main Types, Structural Characteristics, Functioning (Based on English and French). *Linguistic research*, 56, 3–11 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.34142/23127546.2.022.56.01>

Makarets, Yu.S. (2019). *Status and state of the Ukrainian language in independent Ukraine: sociolinguistic dimension*. LAT&K [in Ukrainian].

Mentynska, I. B. (2020). Thematic and lexical-semantic classification of Ukrainian computer terms. *Scientific notes of the Vernadsky TNU. Series "Philology". Social communications*, 31(70), 2, 1, 26–31 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.2-1/05>

Muratova I. S. (2020). Abbreviation as signs of verbal aggression in political discourse. *Tezi of the All-Ukrainian scientific and practical on-line conference of graduate students, young pupils and students, dedicated to the Day of Science*, 2 [in Ukrainian]. <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/951/410.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Nechyporenko, B. (2021). Abbreviation as an integral part of political discourse. *Current issue in the humanities*, 35, 4, 110–115 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-4-15>

Tomilenko, L.M. (2015). *Terminological vocabulary in modern explanatory lexicography of the Ukrainian literary language*. Foliant [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 25.12.25

Прорецензовано / Revised: 13.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 27.02.26

Опубліковано / Published: 21.04.26